Informatie- en consultatieronde

Eindverslag periode 18 juli tot en met 4 oktober 2017

Inhoudsopgave

Informatie- en consultatieronde	3
Kerncijfers periode 18 juli - 4 oktober	6
Belangrijkste reacties	8
Reflectie op informatie- en consultatieronde	11
Bijeenkomsten	13
Reacties op stellingen tour.Marineterrein.nl	18
Media	29

Hoe verder met reacties?
Na het vrijgeven van de Principenota Marineterrein is tussen 18 juli en 5 oktober een eerste informatie- en consultatieronde georganiseerd. De wijze waarop deze ronde gevoerd is, de belangrijkste reacties en een reflectie op deze ronde staan beschreven in dit eindverslag. Rijk en Gemeente Amsterdam betrekken de reacties uit deze ronde bij hun verdere plan- en besluitvorming, zoals een Nota van Uitgangspunten en de Projectnota Marineterrein. Over de voortgang van deze planvorming en het vervolgen van de maatschappelijke dialoog zal Bureau Marineterrein actief blijven communiceren.

Informatie- en consultatieronde *Waarom, met wie, en hoe?*

Op 18 juli 2017 heeft het college van B en W van Amsterdam het Principebesluit Marineterrein genomen en kennis genomen van de Principenota Marineterrein. Hiermee is de tweede fase van het gemeentelijk plan- en besluitvormingsproces gestart: de haalbaarheidsfase. In deze fase worden nadere onderzoeken gedaan, werken Rijk en gemeente aan verdere plan- en besluitvorming en worden belanghebbenden en belangstellenden geïnformeerd en geconsulteerd over de eerste ideeën voor Marineterrein Amsterdam. In dit document wordt verslag gedaan van deze informatie- en consultatieronde, die gelopen heeft van 18 juli tot 5 oktober 2017.

Waarom een informatie- en consultatieronde?
Medio 2018 verlaat Defensie Marineterrein Amsterdam, met uitzondering van het dienstencentrum Werving en Selectie en een onderdeel van de Koninklijke Marechaussee. Hiermee komt een ontwikkelingslocatie vrij van circa 13 hectare. Midden in de Amsterdamse binnenstad. Met uitzonderlijke omgevingskwaliteiten als een rijke historie, omringend water, prachtige bomen en beeldbepalende gebouwen. In een periode van hoogconjunctuur, grote internationale belangstelling voor Amsterdam en een groeiende behoefte aan vrijwel elke functie in de binnenstad.

Zo'n begeerlijke en bijzondere locatie, die verbonden wil raken met de stad en samenleving, vraagt om een brede maatschappelijke consultatie. Gemeend is voorafgaand hieraan eerst belanghebbenden en belangstellenden te informeren over de geschiedenis, de kenmerken en mogelijkheden. Voor velen was de locatie, verscholen achter de muur en pas vanaf begin 2015 voor een deel openbaar, onbekend terrein.

Wie betrokken?
Marineterrein Amsterdam zal betekenis moeten krijgen voor velen. Daarom zijn voor de informatie- en consultatieronde uiteenlopende doelgroepen benaderd: community van huurders op het terrein, omwonenden op de Oostelijke Eilanden, Kadijken, Prins Hendrikkade, Oosterdok, Dijksgracht en Piet Heinkade, culturele instellingen aan het Oosterdok verenigd in Expeditie Oosterdok, andere bedrijven en instellingen in de omgeving, Amsterdammers, innovatiemilieus in Amsterdam, Metropoolregio Amsterdam en Nederland als ook potentiële huurders.

Hoe betrokken?
Om zoveel mogelijk geïnteresseerden de mogelijkheid te bieden zich te laten informeren over en te reageren op de eerste ideeën voor Marineterrein Amsterdam, is een intensieve on- en offline campagne ingezet:

- Sociale mediacampagne: via Facebook, Instagram, LinkedIn en Twitter zijn gedurende zes weken advertenties geplaatst (tekst, foto's en video's) waarin in eerste instantie geïnteresseerden geattendeerd zijn op Marineterrein Amsterdam, vervolgens aandacht is gevraagd voor de eerste ideeën over de herontwikkeling en tenslotte verwezen is naar de bijeenkomsten en de mogelijkheid om reacties te geven via tour.marineterrein.nl. Wekelijks is deze campagne geoptimaliseerd aan de hand van resultaten over het bereik en de reacties van de verschillende doelgroepen.

- Website marineterrein.nl/planvorming: aan de bestaande website over Marineterrein Amsterdam is een apart deel toegevoegd met nadere informatie over het ruimtelijk plan- en besluitvormingsproces. Tevens zijn hier de meest gestelde vragen van antwoorden voorzien, is een agenda met bijeenkomsten opgenomen en is van iedere bijeenkomst verslag gedaan. Via deze website kon men vragen stellen en open reacties geven.

- Website tour.marineterrein.nl: omdat Marineterrein Amsterdam voor velen onbekend terrein is, is een speciale website ontwikkeld. Op deze website kan via 360 gradenfoto's over vrijwel het gehele terrein

gekeken worden. Tevens is gevraagd om te reageren op concrete voorstellen, afkomstig uit de Principenota of die de plannenmakers verkennen in de voorbereiding van de Nota van Uitgangspunten en Projectnota. Per voorstel of los van deze voorstellen zijn ook open reacties te geven.

- Tijdelijk informatiecentrum: op veertien woensdag-, vrijdag- en zaterdagmiddagen van eind augustus tot eind september is de Wittenburgerzaal, de zaal direct rechts onder de poort van de Voorwerf op Marineterrein Amsterdam, opengesteld. Hier was een tentoonstelling ingericht, kon de tour.marineterrein.nl bekeken en ingevuld worden, was een grote luchtfoto van het terrein en de omgeving beschikbaar en was iemand aanwezig om geïnteresseerden te woord te staan.

- Twaalf bijeenkomsten: twee grote publieksevenementen op Marineterrein Amsterdam (Uitmarkt en Ontdekdagen) en tien bijeenkomsten voor specifieke doelgroepen zijn georganiseerd om meer gericht met geïnteresseerden in gesprek te gaan. De belangrijkste reacties zijn, in tekst en beeld, in aparte verslagen verwerkt en te lezen via marineterrein.nl/planvorming/verslagen. De bijeenkomsten waren: The making of Marineterrein (19 juli voor direct betrokkenen), Uitmarkt (25-27 augustus), inloopbijeenkomst voor huurders Marineterrein Amsterdam (29 augustus), bijeenkomst met communicatieadviseurs over aanpak informatie- en consultatieronde (31 augustus), bijeenkomst met vertegenwoordigers van innovatiemilieus in Amsterdam (7 september), Ontdekdagen (8-10 september), inloopbijeenkomst voor bedrijven en instellingen in omgeving (13 september), twee inloopbijeenkomsten voor omwonenden (14 en 27 september), bijeenkomst voor culturele instellingen (18 september), bijeenkomst met professionals op gebied van renovatie (21 september) en een afsluitende bijeenkomst in Pakhuis de Zwijger (4 oktober).

2017
Informatie krijgen en meningen geven
Bijblijven, tinten en toepassen
Middelen in samenlevering
Ruimte voor innovatie
Verbinding met binnenstad
Fietsers en voetgangers
Flexibel
Drie deelgebieden
Strenge regels
Agenda juli
Agenda augustus
Agenda september
Agenda oktober
MARINETERREIN

Tour.marineterrein.nl

4.824
Unieke bezoekers

2.554
Stellingen beantwoord en open reacties

Marineterrein.nl

17.675
Unieke bezoekers

25
Unieke reacties

Bijeenkomsten

1.300
Bezoekers

12 + 14
Bijeenkomsten en openstellingen informatiecentrum

Facebook & Instagram

20
Advertenties en video's

511.504
Unieke personen bereikt

14.782
Clicks op berichten

227.633
Acties op berichten

*Twitter**

33
Tweets

305.292
Weergaven op tijdlijn

155
Clicks op berichten

304
Acties op berichten

LinkedIn

3
Berichten

36.465
Weergaven op tijdlijn

709
Clicks op berichten

209
Acties op berichten

Periode 25 augustus tot en met 4 oktober 2017
**Via Rijksvastgoedbedrijf, Gemeente Amsterdam en Bureau Marineterrein Amsterdam*

Belangrijkste reacties

Er is tijdens de informatie- en consultatieronde volop gecommuniceerd over en gereageerd op de eerste ideeën voor de toekomst van Marineterrein Amsterdam. Tijdens twaalf bijeenkomsten en veertien middagen waarop het tijdelijk informatiecentrum de deuren geopend heeft, zijn zo'n 1.300 bezoekers ontvangen. Met velen van hen is persoonlijk gesproken. Daarnaast hebben 4.824 unieke bezoekers tour.marineterrein.nl bezocht en zijn 2.554 stellingen beantwoord of voorzien van een open reactie. De reguliere website van Bureau Marineterrein Amsterdam, met een specifiek deel over planvorming, is tussen 18 juli en 5 oktober door 17.675 bezoekers bezocht. 25 bezoekers hebben op deze website een reactie achtergelaten of een specifieke vraag gesteld, die uiteraard allemaal zijn beantwoord. Hebben wij het over de sociale media die benut zijn, dan gaat het helemaal over grote getallen. Via 20 advertenties en video's op Facebook en Instagram zijn 511.504 unieke personen bereikt, waarvan 227.633 een actie verricht hebben: van *liken* tot reageren. Via drie Twitteraccounts (van respectievelijk Rijksvastgoedbedrijf, gemeente Amsterdam en Bureau Marineterrein Amsterdam) zijn in dezelfde periode 33 tweets verstuurd. Deze zijn 305.292 weergegeven op een tijdlijn en hebben tot 304 acties geleid. De drie berichten via LinkedIn hebben tot 36.465 weergaven op een tijdlijn geleid met 209 acties. Een nadere analyse van alle reacties levert het volgende beeld op:

1. Bijzonder

Marineterrein Amsterdam is bijzonder en moet dat blijven. Op de vraag wat het terrein nu al bijzonder maakt, wordt veelal geantwoord: spannend om via poorten naar binnen te komen, combinatie van oud- en nieuwbouw, omringend water, bijzonder uitzicht op Oosterdok en historische binnenstad, groen en bomen, historie, rust en eigen sfeer.

2. Muur

De muur zorgt voor een verrassing, een gevoel van geborgenheid en de ervaring in de luwte van de binnenstad te zijn. Sommigen zien de muur overigens ook nog als barrière: men loopt tot de poort in de Voorwerf, denkt niet verder te mogen en keert om. Op de vraag of de muur geheel intact moet blijven of dat er doorbraken gemaakt kunnen worden en/of over de muur bijgebouwd mag worden, wordt meestal op het laatste gereageerd. De muur moet weliswaar blijven zorgen voor een speciale overgang en een bijzondere entree, maar dat betekent niet dat er niets met de muur gedaan kan of mag worden.

3. Evenementen en dynamiek:

Ondanks de overwegend grote waardering voor de huidige rust op het terrein, verwacht iedereen dat het drukker wordt en dat het terrein dit ook aankan, mits dit bij uitzondering is en niet het hele jaar door. Velen kijken wat dit laatste betreft met tevredenheid terug op de Uitmarkt van 2017: dit evenement toont aan dat Marineterrein Amsterdam veel bezoekers kan trekken, zonder dat de bijzondere sfeer verloren gaat. Toekomstige evenementen en ontwikkelingen moeten wel passen bij het karakter van Marineterrein Amsterdam. Wel een Uitmarkt, geen pretpark en overlast.

4. Levende geschiedenis

Uit de gesprekken blijkt hoeveel persoonlijke verhalen er zijn over Marineterrein Amsterdam van (voormalige) medewerkers van Defensie en hun familieleden. (Voormalige) medewerkers vragen de monumenten op het terrein te respecteren en hopen dat de geschiedenis gedeeld wordt met diegenen die straks op het terrein komen.

5. Groen

De meest gehoorde opmerkingen op de eerste ideeën voor de toekomst van Marineterrein Amsterdam gaan over het groen. Dat de bomen en het groen zoveel als mogelijk behouden blijven, wordt gewaardeerd. Maar omdat in het oostelijk deel van de binnenstad zo weinig groen is, hoopt men op meer groen van voldoende omvang (bij voorkeur in samenhang met het water). In verschillende gesprekken wordt gepleit voor een stadspark of buurtpark in plaats van *pocket parks* of, zoals sommigen dit noemen na lezing van de Principenota, restgroen. Het idee van een groen en publiek toegankelijk daklandschap, als aanvulling op het groen op maaiveld, roept nieuwsgierigheid op, maar vraagt ook om concretere uitwerking. In een van de gesprekken werd geopperd om de buurttuin van Mediamatic te verplaatsen naar Marineterrein Amsterdam na het aflopen van het contract in 2018. Ideeën over stadslandbouw en groene muren zijn ook geopperd.

6. 50 procent bebouwd – 50 procent onbebouwd

Voor velen is van dit uitgangspunt moeilijk een voorstelling te maken. Is dat nu veel openbare ruimte of niet? Kritiek is er ook, want 50 procent betekent niet alleen groen, maar ook kades, infrastructuur, ruimte voor logistiek. Hoeveel groen blijft er dan over? En er is sowieso zorg over de openbare ruimte, ongeacht welk percentage dan ook: hoe wordt de openbare ruimte veiliggesteld als de marktdruk hoog is?

7. Sport

Naast meer behoefte aan groen, geven velen aan dat er grote behoefte is aan allerlei vormen van sport en

p. 8

spel: voor kinderen, jongeren en volwassenen. Voor de omgeving én degenen die in de toekomst werken en wonen op Marineterrein Amsterdam. Sommigen bepleiten om de huidige sportfaciliteiten, zoals het sportveld, te behouden. Anderen geven aan dat, zeker na verloop van tijd, het vooral gaat om goede voorzieningen die ook elders op het terrein kunnen komen. Vanuit de omgeving wordt benadrukt dat sport wel betaalbaar moet blijven. De stelling om vooral multifunctionele plekken voor sport en spel te ontwikkelen, zonder dat deze toegeëigend kunnen worden door één vereniging, wordt over het algemeen ondersteund. Dat sporten ook op het daklandschap kan, klinkt spannend, maar roept ook vragen op: hoe sla ik straks een balletje tennis op het dak? Het idee om de Binnenhaven een bijzondere plek voor zwemmers te laten worden, krijgt veel bijval.

8. Wonen

Er is over het algemeen steun voor woningbouw op Marineterrein Amsterdam. Uiteenlopend zijn de meningen over het aandeel woningen en voor wie. Sommigen vinden dat Marineterrein Amsterdam, vanwege de locatie en de grote vraag naar woningen, geheel ontwikkeld moet worden tot woongebied. Verreweg de meesten geven aan dat Marineterrein Amsterdam vooral een publieke functie moet krijgen en dat woningbouw een onderdeel van het terrein moet worden. Over wat voor woningbouw er moet komen, lopen de meningen sterk uiteen. Sommigen geven aan dat het geen yuppeneiland moet worden en bepleiten veel sociale woningbouw. Anderen geven aan dat juist hier geen of weinig sociale woningbouw moet komen omdat op de Oostelijke Eilanden hier al relatief veel van is. Vaak wordt gevraagd om woningen in het middensegment en woningen voor ouderen. Voor het reserveren van woningen voor degenen die hier in de toekomst werken, zoals een van de stellingen luidde, is weinig draagvlak. Echter deze doelgroep is zelf nog niet geconsulteerd, omdat ze nog niet in beeld zijn. De stelling over het belang van innovatieve woningbouw en innovatieve woonvormen roept support op. Er zijn ook reacties binnengekomen die pleiten voor helemaal geen woningbouw op Marineterrein Amsterdam.

9. Kennis en innovatie

Een combinatie van onderwijs, wetenschap en bedrijfsleven die samenwerkt aan innovaties en deze innovaties ook uitprobeert en praktisch toepast, spreekt aan. Zeker wanneer uitgelegd wordt dat Marineterrein Amsterdam al eeuwenlang een plek is geweest van innovatie, kennisdelen en onderwijs. Tegelijkertijd vraagt dit profiel om concretisering. Ondanks begrip voor dit profiel, roept het bij velen ook ongewenste associaties op. Er zijn zorgen ten aanzien van eentonigheid en teveel belang/inrichting voor hoogopgeleiden zoals sommigen dat op de Zuid-as ervaren. Het moet ook geen doorsnee kantorengebied worden met het risico dat het zich na verloop van tijd afsluit van de omgeving vanwege beheer en veiligheid. Gevraagd wordt om vooral de komende tijd al zien wat kennis en innovatie kan betekenen en hoe anderen hier ook van kunnen profiteren.

10. Oud- en nieuwbouw

Een combinatie van bestaande gebouwen en nieuwbouw is voor vrijwel iedereen logisch. Dat monumenten en gebouwen met een waardevolle orde eveneens behouden blijven. Over behoud van gebouwen uit de jaren ’60 wordt verschillend gedacht: sommigen vinden deze mooi en begrijpen het voorstel om uit verschillende perioden gebouwen te behouden. Anderen zien het belang er niet of minder van in. Het voorstel om gebouwen in eerste instantie te benutten voor tijdelijke verhuur wordt ondersteund.

11. Hoogbouw

Sommigen vinden de uitgangspunten van maximaal 30 meter met enkele hoogteaccenten tot 50 meter passend, mits goed in verhouding met de omgeving en rekening houdend met zichtlijnen. Anderen vinden deze uitgangspunten te hoog of geven aan zich moeilijk een concrete voorstelling te kunnen maken van wat dit betekent voor het terrein en omgeving. Enkele bewoners van de woonboten aan de Dijksgracht en appartementen aan de Piet Heinkade hebben weerstand tegen een hoge aaneengesloten wand van bebouwing aan de noordzijde van Marineterrein Amsterdam.

12. Duurzaamheid

Dat een terrein met innovatie en technologie in het profiel kiest voor hoge duurzaamheidsambities, wordt door velen ondersteund. Maar dan moet wel duidelijk worden wat dit concreet betekent, aldus vele gesprekspartners. Daarnaast wordt door Buurtplatform Kattenburg-Marineterrein bepleit om duurzaamheid niet te verengen tot een thema, maar leidend te maken voor de ontwikkeling en het beheer en een koppeling te leggen tussen Marineterrein Amsterdam én Kattenburg.

13. Verkeer

Het voorstel om geen auto’s en alleen fietsers, voetgangers en elektrisch vervoer op het terrein toe te laten, wordt alom ondersteund. Dat draagt in belangrijke mate bij aan de bijzondere sfeer en voorkomt onnodige ruimte voor de auto. Sommigen gaan nog een stap verder en bepleiten ook geen scooters op het terrein. Extra aandacht wordt

gevraagd voor het vaarverkeer: maak Marineterrein Amsterdam onderdeel van een vaarroute en zorg dat de (bouw)logistiek ook vooral via het water gaat. Bewoners van de Dijksgracht hebben zorgen over mogelijke overlast van bouwverkeer als het terrein herontwikkeld gaat worden.
Over het parkeren wordt verschillend gedacht. Sommigen wijzen erop dat 'geen auto' ook echt 'geen auto' moet betekenen en dat parkeervoorzieningen dan ook niet aangeboden moeten worden. Anderen geven aan dat dit op termijn een goede ambitie is, maar dat parkeren niet afgewenteld mag worden op de omliggende buurten. Hiervoor denkt men aan een tijdelijke oplossing.

14. Cultuur

Culturele evenementen en voorzieningen horen bij Marineterrein Amsterdam, onder de voorwaarde dat het aansluit bij het karakter en het beoogde profiel (innovatie, technologie) van het terrein.

15. Dagelijkse voorzieningen

Voor een terrein waar gewoond en gewerkt wordt, zullen er ook dagelijkse voorzieningen moeten zijn. Vanuit de omliggende buurten wordt hierbij benadrukt dat het moet gaan om dagelijkse voorzieningen die nu in de omgeving gemist worden en voor omwonenden ook betaalbaar en toegankelijk zijn.

16. Samenhangende visie op omgeving

De oostelijke binnenstad van Amsterdam komt in het brandpunt van de (her)ontwikkeling te staan. Sommige ontwikkelingen zijn reeds voorzien, aan andere wordt nog gewerkt of zijn nog in een pril stadium. De ontwikkeling van Marineterrein Amsterdam kan hier niet los van worden gezien, aldus verschillende gesprekspartners. De Principenota doet dit wel. In het bijzonder wordt gevraagd naar een visie op de Kattenburgerstraat: wat voor straat wordt dit ten gevolge van de Sprong over 't IJ, de grote verandering op het gebied van mobiliteit en de ontwikkeling van Marineterrein Amsterdam? En hoe worden de verkeersverbindingen voor voetgangers en fietsers tussen Marineterrein Amsterdam en de Oostelijke Eilanden verbeterd?

17. Informatie- en consultatieronde

Naast waardering voor de uiteenlopende manieren waarop geïnformeerd is en men reacties kon geven, is er ook kritiek geuit. In persoonlijke gesprekken en via sociale media is aangegeven dat onvoldoende gecommuniceerd is over de informatie- en consultatieronde, dat er onvoldoende mogelijkheden voor discussie waren en dat de plannenmakers niets zullen doen met de kritiek. Buurtplatform Kattenburg-Marineterrein voelde zich genegeerd tijdens de informatie- en consultatieronde. Vanaf begin 2014 zijn er regelmatig bijeenkomsten georganiseerd met het buurtplatform.
Tijdens de afsluitende bijeenkomst in Pakhuis de Zwijger werd gevraagd hoe in de vervolgfasen verder gecommuniceerd wordt. Naast duidelijkheid over de formele procedure (in kader van het ruimtelijk plan- en besluitvormingsproces) is de plannenmakers gevraagd om de mogelijkheden voor informatie en consultatie voort te zetten. In dit verband is ook gevraagd om meer inzicht te krijgen in de mogelijkheden tot tijdelijke verhuur van leegkomende gebouwen.

Reflectie op informatie- en consultatieronde

Rijk, gemeente Amsterdam en Bureau Marineterrein Amsterdam hebben bewust gekozen voor een intensieve en innovatieve campagne in een vroegtijdig stadium van de plan- en besluitvorming. Tussen 18 juli en 4 oktober, met focus op de periode vanaf 25 augustus, is via on- en offline activiteiten geprobeerd zo veel mogelijk belanghebbenden en belangstellenden kennis te laten maken met Marineterrein Amsterdam, betrokken te krijgen bij de toekomst van dit terrein en aan te zetten tot reacties op de eerste ideeën. In de sociale mediacampagne zijn deze drie verschillende fasen (bekendheid, betrokkenheid, reacties) ondersteund met in totaal twintig advertenties op Facebook en Instagram, negen berichten op Twitter en drie berichten op LinkedIn. Met verschillende inhoudelijke boodschappen is er gericht geadverteerd op specifieke doelgroepen. Parallel hieraan zijn twee websites benut, waarvan een innovatieve website met 360 gradenfoto's van het terrein en stellingen en twaalf bijeenkomsten. Twee grote publieksevenementen op het terrein (Uitmarkt en Ontdekdagen) zijn aangegrepen om actief in gesprek te gaan met bezoekers hiervan. Daarnaast was het tijdelijk informatiecentrum open op drie middagen per week (in totaal veertien middagen).

Terugkijkend op de informatie- en consultatieronde zijn de volgende lessen te trekken:

Sociale mediacampagne

Tussen 25 augustus en 5 oktober zijn vier sociale mediakanalen benut: Facebook, LinkedIn, Instagram en Twitter. Met deze vier kanalen is een zo breed mogelijk publiek bereikt, waarbij Facebook verreweg het grootste bereik heeft. Aan de hand van twintig advertenties op Facebook en Instagram, soms aangepast naar specifieke doelgroepen, zijn tijdens de campagneperiode in totaal 511.504 unieke personen bereikt: dit is meer dan gemiddeld. Het aantal advertenties verhoudt zich goed tot de campagneperiode: niet te weinig, niet te veel. In de advertenties is niet gevraagd om te reageren op Facebook, toch is dit veel gebeurd: 29 procent tegenover 22 procent in min of meer vergelijkbare campagnes. Dit bovengemiddeld aantal reacties is te verklaren uit de mooie foto's, de speciale video's waarin bezoekers zich uitspreken over Marineterrein Amsterdam, de pakkende teksten, maar zeker ook de relatieve onbekendheid met en tegelijkertijd grote belangstelling voor Marineterrein Amsterdam.

Onderdeel van de campagne was het genereren van volgers die op de hoogte willen blijven van de ontwikkelingen. Met name de doelgroepen 'Amsterdammers tussen 25 en 29 jaar', 'Amsterdamse 50-plussers' en 'Bedrijven en instellingen' hebben laten zien een bovengemiddelde interesse te hebben. De doelgroep 18 tot 24-jarigen is minder betrokken, zoals gebruikelijk bij campagnes over gebiedsontwikkeling. Van de drie video's die in de advertentiecampagne zijn ingezet (ter introductie van Marineterrein Amsterdam, naar aanleiding van Uitmarkt en naar aanleiding van Ontdekdagen), hebben 152.800 unieke personen deze voor meer dan de helft bekeken, dat is bovengemiddeld veel. Met name in de eerste weken van de campagne zijn veel advertenties gedeeld en de meeste reacties gegeven. De reacties in de eerste weken, die vooral gericht waren op bekendheid genereren, waren vaak nostalgisch van aard. Tijdens de campagne zijn de onderwerpen belicht waarover op tour.marineterrein.nl stellingen geformuleerd zijn (innovatie, openbare ruimte, sport spel en bewegen, wonen, sfeer en identiteit, mobiliteit en omgeving en duurzaamheid). Belangstellenden konden ook een open reactie achterlaten. Met name rondom mobiliteit en omgeving is veel betrokkenheid gesignaleerd.

Tour.marineterrein.nl

Met de website tour.marineterein.nl zijn twee doelen beoogd. Ten eerste: de mogelijkheid om, letterlijk en figuurlijk, rond te kijken en een indruk te krijgen van het gehele terrein (inclusief de delen die nu nog gesloten zijn). Ten tweede: reageren op stellingen en/of voorlopige uitgangspunten, met de mogelijkheid om los hiervan ook open reacties te geven. Op de website staat beeld en beleving centraal. Uit gesprekken is gebleken dat dit gewaardeerd wordt. Tegelijkertijd roept de website ook vervolgvragen op, zoals: 'kan ik ook een kijkje in de gebouwen krijgen?', 'kan ik mijn eigen ontwerpsuggesties intekenen?', 'kan ik nadere informatie krijgen over te huren ruimtes, de huurprijs, et cetera?' Al deze extra informatielagen – van praktische informatie tot VR en eigen ontwerpvoorstellen – zijn in latere fasen van de plan- en besluitvorming toe te voegen. De modulaire systematiek van de website is hier op toegerust. Tussen 25 augustus en 5 oktober is de website door 4.824 unieke personen bezocht. Zij hebben in totaal 2.554 stellingen beantwoord of open reacties achtergelaten. Omdat gevraagd is om de postcode van het woonadres in te vullen, is te zien wie gereageerd heeft. Ongeveer de helft van het aantal respondenten is woonachtig in de directe omgeving van Marineterrein Amsterdam: postcodegebied 1011 (Oosterdokseiland), postcodegebied 1012 (Prins Hendrikkade), postcodegebied 1018 (Kattenburg, Oostenburg, Wittenburg, Czaar Peterbuurt) en postcodegebied 1019 (Dijksgracht en Piet Heinkade). De overige helft van het aantal respondenten

komt vooral uit andere delen van Amsterdam (en enkele uit andere gemeenten in Nederland). Beide groepen respondenten reageren min of meer gelijk op de stellingen. Alleen de stelling over de hoogte van nieuwbouw roept verschillende reacties op: omwonenden geven aan dat nieuwbouw niet te hoog mag worden, de andere respondenten spreken zich hierover nauwelijks uit. Bij de ontwikkeling van tour.marineterrein.nl is afgewogen hoe reacties opgehaald zouden moeten worden: via open vragen of via stellingen? Gekozen is voor het laatste, omdat de plannenmakers zo concreter kunnen worden dan de algemeenheden uit de Principenota. Via open reacties, per stelling en los daarvan, konden respondenten ook zelf kenbaar maken waar zij op willen reageren. In een blog is kritiek geuit op de stellingen: deze zouden te sturend zijn. De plannenmakers vinden echter dat hoe concreter de vraag is, des te duidelijker men ook een reactie kan geven. Of het aantal respondenten en reacties voldoende is, is lastig te stellen. Er is, vanwege de noviteit van dit medium, geen doelstelling vooraf gekwantificeerd. Wel kan vastgesteld worden dat op alle onderwerpen reacties binnen gekomen zijn en dat deze, min of meer, gelijk zijn aan de reacties die tijdens bijeenkomsten en uit gesprekken in het informatiecentrum zijn vernomen.

Wittenburgerzaal

Het tijdelijk informatiecentrum – met tour.marineterrein.nl, een tentoonstelling, een luchtfoto en ansichtkaarten met verwijzing naar informatiebronnen – heeft tijdens de twee publieksevenementen uitstekend gewerkt. De locatie, direct bij de ingang van het terrein, werkte uiteraard in het voordeel. Maar ook de tentoonstelling buiten – met beeld en informatie op grote kubussen – bleek een publiekstrekker te zijn. De ansichtkaarten vonden gretig aftrek. De reguliere openstelling op andere dagen (woensdag-, vrijdag- en zaterdagmiddag) heeft nauwelijks extra bezoekers opgeleverd. Op deze veertien momenten kwamen gemiddeld vijf belangstellenden per middag langs.

Bijeenkomsten

De bijeenkomsten voor doelgroepen hebben een wisselend aantal personen getrokken, maar gaven door de vele persoonlijke gesprekken veel extra duiding aan de reacties via sociale media en de websites. Tevens gaf dit de mogelijkhed om vanuit verschillende aandachtsgebieden (wonen, cultuur, innovatie, renovatie, communicatie) te reflecteren op de eerste ideeën voor ontwikkeling en de informatie- en communicatiecampagne. In het totaal hebben 1.300 belangstellenden de bijeenkomsten bezocht.

Bijeenkomsten

Making of Marineterrein - 19 juli
Daags nadat het college van B&W het Principebesluit genomen heeft, zijn direct betrokkenen geïnformeerd. Genodigd is een afvaardiging van community van huurders, omwonenden uit het Buurtplatform, culturele instellingen rondom het Oosterdok, overheden en onderzoekers die eveneens een bijdrage hebben geleverd. Liesbeth Jansen (directeur Bureau Marineterrein Amsterdam), Jerzy Gawronski (hoofd archeologie gemeente Amsterdam), Pieter Dijckmeester (projectdirecteur Rijksvastgoedbedrijf), Esther Agricola (directeur Ruimte en Duurzaamheid, gemeente Amsterdam), Hilde van der Meer (directeur Amsterdam Inbusiness), Ruben Nieuwenhuis (directeur StartUp Amsterdam), Floor van Spaendonk (directeur Cinekid), Hans Luyckx (directeur IJsfontein, Herman Wagter (technologiestrateeg Bureau Marineterrein Amsterdam) en Floris Alkemade (Rijksbouwmeester) onderstrepen de ambities uit de Principenota. Bij deze bijeenkomst waren zo'n 60 deelnemers.
Lees volledig verslag hier

Uitmarkt 2017 - 25, 26 en 27 augustus
De 40e editie van de Uitmarkt vond rondom het Oosterdok plaats. Deze gelegenheid is benut om de vele bezoekers, in totaal 450.000 gedurende drie dagen, kennis te laten maken met Marineterrein Amsterdam en hen te informeren over de eerste ideeën voor de toekomst. Op vrijdagavond opende het tijdelijk informatiecentrum de deuren. Ook op zaterdag en zondag was het informatiecentrum open. Gedurende het gehele weekend is met zo'n 300 belangstellenden persoonlijk gesproken.
Lees volledig verslag hier

Inloopbijeenkomst huurders - 29 augustus
Als eerste zijn de tijdelijke huurders van Marineterrein Amsterdam uitgenodigd. Aan hen is voorgelegd hoe zij aankijken tegen het profiel: een vooraanstaande, internationaal, binnenstedelijke en innovatieve werkomgeving met voorzieningen, openbare ruimte, sport en woningen. De huurders herkennen zich in het profiel en zien de toegevoegde waarde ervan in. Een derde van alle huurders, zo'n tien, waren aanwezig bij de inloopbijeenkomst. Reeds eerder waren gesprekken met alle huurders gevoerd over het profiel.
Lees volledig verslag hier

Bijeenkomst communicatieadviseurs - 31 augustus
Met communicatiespecialisten die zich vanuit het Rijksvastgoedbedrijf bezig houden met soortgelijke informatie- en consultatieronden, zijn ervaringen met de communicatie rondom herontwikkelingsprojecten uitgewisseld. Tevens is specifiek gereflecteerd op de combinatie van communicatiekanalen zoals ingezet bij Marineterrein Amsterdam, de fase waarin dit plaats vindt en de risico's. Bij deze bijeenkomst waren 15 deelnemers.

Lees volledig verslag hier

Innovatiediner - 7 september
Met vertegenwoordigers van en betrokkenen bij zeven innovatiemilieus zijn de ambities met Marineterrein Amsterdam besproken als ook de toevoegde waarde van het beoogde profiel van dit terrein voor de economische structuur van de stad en regio. Aanwezig waren zo'n 20 deelnemers vanuit de Knowledge Mile, VU Kenniskwartier, Amsterdam Science Park, A Lab/Campus Overhoeks, AMC, Zuidas, Binnenstadscampus, StartUp Amsterdam, Amsterdam Inbusiness en Amsterdam Economic Board.

Lees volledig verslag hier

Ontdekdagen - 8, 9 en 10 september
Tijdens deze dagen hebben zo'n 2.000 belangstellenden een kijkje genomen op het net geopende Smart Roof 2.0, deelgenomen aan 3D-print workshops bij Makerversity, gevoetbald bij de Marine, een rondleiding gekregen en andere huurders bezocht. Zowel de Ontdekdagen als het Amsterdam Beer Festival waren een goede gelegenheid om opnieuw het tijdelijk informatiecentrum gedurende het gehele weekend op te stellen. Met zo'n 500 belangstellenden is een persoonlijk gesprek gevoerd.

Lees volledig verslag hier

Bedrijven en instellingen omgeving - 13 september
Aan circa 120 bedrijven en instellingen in de omgeving van Marineterrein Amsterdam is een uitnodiging gestuurd om kennis te nemen van de eerste ideeën over de toekomstige doorontwikkeling. Zeven bedrijven, afkomstig uit verschillende sectoren (project- en gebiedsontwikkeling, cultuur, toerisme, leisure, travel en kenniseconomie) hebben hiervan gebruik gemaakt. De ervaringen waren zinvol om de ambities en het profiel te toetsen.

Lees volledig verslag hier

1e inloopbijeenkomst omwonenden - 14 september
Aan omwonenden is, huis aan huis, een uitnodiging gestuurd om aanwezig te zijn bij twee inloopbijeenkomsten. Er waren 20 omwonenden aanwezig. Zij hebben het slechte weer getrotseerd en kwamen veelal goed voorbereid in het informatiecentrum. De woonbootbewoners en bewoners van de Piet Heinkade gaven aan kritisch te staan tegen de nieuwbouwplannen aan de Dijksgracht. Ook werden duidelijke uitspraken gedaan over duurzaamheid, het beheer en het tekort aan groen.

Lees volledig verslag hier

Bijeenkomst culturele instellingen - 18 september
De tien culturele instellingen rondom het Oosterdok en enkele vertegenwoordigers van gemeente en andere culturele instellingen lieten zich nader informeren over de Principenota en gaven aan dat cultuur, innovatie en technologie richting kunnen geven aan een bijzondere culturele programmering op Marineterrein Amsterdam. Tevens benadrukten zij het belang van het vormen van een community en het samen organiseren van activiteiten. Bij deze bijeenkomst waren 15 deelnemers.

Lees volledig verslag hier

Bijeenkomst NRP - 21 september
Het Nationaal Renovatie Platform is een netwerk van private uit de volle breedte van de vastgoedsector. Zo'n vijftig deelnemers bezochten Marineterrein Amsterdam om zich te laten informeren en reacties te geven op de eerste ideeën voor herontwikkeling. Op vier locaties op het terrein zijn pitches gehouden over transformatie, nieuwbouw met tweedehands materiaal, circulariteit en energieneutraliteit in bestaand vastgoed.

Lees volledig verslag hier

2e inloopbijeenkomst omwonenden - 27 september
Ruim vijftig bewoners uit omliggende buurten waren aanwezig bij de tweede inloopbijeenkomst. Sommigen lieten zich informeren, de meesten bleken door de communicatie uit de afgelopen weken al op de hoogte te zijn en gaven hun mening over het beoogde innovatieprofiel, over het tekort aan en teveel versplinterd zijn van het groen, over het voortschrijdend idee van de plannenmakers over een daklandschap en over de grote behoefte aan sportfaciliteiten. Tevens gaven sommige bewoners aan een ambitie op het gebied van duurzaamheid te missen en werd nadrukkelijk een schaalsprong bepleit: zorg dat het Marineterrein verder kijkt dan het eigen terrein en een visie heeft op de toekomst van de Kattenburgerstraat en de wisselwerking met Kattenburg. Over het wonen liepen de meningen uiteen.

Lees volledig verslag hier

Bijeenkomst Pakhuis de Zwijger - 4 oktober
Op basis van het Principebesluit hebben de plannenmakers van Rijk, gemeente, stadsdeel en Bureau Marineterrein doorgewerkt aan uitgangspunten voor de toekomst van het Marineterrein. Hiervoor zijn onderzoeken verricht en is met velen in gesprek gegaan. De voortgang en voorlopige uitkomsten zijn tijdens deze avond in de grote zaal van Pakhuis de Zwijger gepresenteerd. Daarna is rondom een aantal thema's die mede voortgekomen zijn uit de informatie- en consultatiefase verder in gesprek gegaan. Deze afrondende bijeenkomst in het kader van de eerste fase van de informatie- en consultatieronde is bezocht door ruim 170 belangstellenden. De bijeenkomst was ook te volgen via een livestream. Tevens is een korte registratie van de avond gemaakt via video en verslag.

Lees volledig verslag hier

TOUR.MARINETERREIN.NL

Reacties op stellingen tour.marineterrein.nl

	AANTAL REACTIES	
Innovatie Op Marineterrein Amsterdam komen naast bedrijven en instellingen, ook culturele en maatschappelijke voorzieningen, sportfaciliteiten, woningen en veel openbare ruimte en groen.	62	
Marineterrein Amsterdam wordt een plek waar met behulp van technologie en innovatie oplossingen worden bedacht voor maatschappelijke, mondiale opgaven zoals betaalbaar wonen in de stad en teveel toerisme.	62	
Duurzaamheid moet het hoofdthema zijn als Marineterrein Amsterdam op de toekomst gericht en innovatief wil zijn.	62	
Marineterrein Amsterdam moet zich niet in één keer ontwikkelen op basis van een vooraf gedetailleerd plan, maar gaandeweg op basis van vooraf vastgelegde ambities en uitgangspunten.	62	
Flexibiliteit vraagt niet alleen om langzaam ontwikkelen, maar ook om gebouwen die makkelijk kunnen veranderen in functie en indeling. Hiervoor is het nodig dat de nieuwbouw extra hoge verdiepingen krijgt en grotere vloeren.	62	
Openbare ruimte Marineterrein Amsterdam moet een optimale omgeving zijn voor vernieuwende ontwikkelingen, maar tegelijkertijd ook een prettige plek blijven waar mensen elkaar graag ontmoeten en tot uitwisseling van ideeën en kennis komen.	81	
De helft van Marineterrein Amsterdam bestaat uit openbare ruimte. Dat wil zeggen: groen, stadslandbouw, openbaar toegankelijke kades aan het Oosterdok, openbare voorzieningen voor sport, spel en bewegen.	81	
Een belangrijke ontmoetingsplek op Marineterrein Amsterdam wordt de Binnenhaven, bestaande uit het water van het Oosterdok, de kades, een intiem plein en publiekvoorzieningen in omringende bebouwing.	81	
De kades, pleinen en het groen worden zo ingericht dat deze ook kunnen worden benut voor sport, evenementen, cultuur en werk.	81	
De kades, pleinen en het groen worden zo ingericht dat deze ook kunnen worden benut voor sport, evenementen, cultuur en werk.	81	
De Voorwerf wordt een intiem stadspark, aan de westzijde komt een grote groene ruimte. Verspreid over terrein komen kleine parken.	79	

	AANTAL REACTIES
Wonen	
Als op Marineterrein Amsterdam veel aandacht uitgaat naar innovatie en duurzaamheid, moet dat ook in de woningen terug komen.	124
Wonen op Marineterrein Amsterdam is er voor iedereen: van (sociale) huur tot koop.	124
In een omgeving waar veel kenniseconomie komt, moeten de woningen gereserveerd worden voor degenen die hier gaan werken.	124
Op Marineterrein Amsterdam wordt geëxperimenteerd met nieuwe manieren van wonen, die bij succes elders in de stad of het land toegepast kunnen worden.	124
Marineterrein Amsterdam vormt straks een overgang tussen Kattenburg en het Oosterdok. De ambitie is om aan te sluiten op beide sferen, maar tegelijkertijd op Marineterrein Amsterdam een eigen sfeer en uitstraling te creëren.	124
Sfeer en identiteit	
Op Marineterrein Amsterdam komen gebouwen in verschillende groottes, zodat er diverse functies gehuisvest kunnen worden. Nadruk ligt echter op kleinere gebouwen met, mogelijk, een of meer grotere gebouwen op het terrein.	52
Marineterrein Amsterdam krijgt een Amsterdamse schaal (relatief kleinschalige gebouwen) en hoogbouw boven de 30 meter blijft beperkt tot enkele uitzonderingen op nader te bepalen plekken op het terrein.	52
Bij een innovatieve omgeving horen gebouwen die zich in de loop der jaren makkelijk aan kunnen passen aan nieuwe bestemmingen.	52
Om Marineterrein Amsterdam onderscheidend en van een hoge stedenbouwkundige en architectonische kwaliteit te laten worden, zijn strenge kwaliteitseisen (over bijvoorbeeld de gebouwen en de openbare ruimte nodig.	52
Op Marineterrein Amsterdam komen drie deelgebieden met een eigen karakteristiek Dok (ontmoeting), Werf (wonen) en Kade (werk).	52
Naast monumenten en beeldbepalende gebouwen blijven er ook gebouwen uit de overige periodes behouden. Zo blijft, samen met nieuwbouw, een totaalbeeld van de bebouwingsgeschiedenis bewaard voor de toekomst.	52

	Aantal reacties	
Mobiliteit en omgeving Via fiets- en voetgangersverbindingen wordt Marineterrein Amsterdam meer onderdeel van de binnenstad. Deze nieuwe verbindingen komen onder andere richting Nemo, maar ook door nieuwe doorgangen in de muur.	119	
Marineterrein Amsterdam wordt alleen toegankelijk voor fietsers, voetgangers en via het water. Op het terrein zelf komen geen (geparkeerde) auto's.	119	
Marineterrein Amsterdam wordt voor iedereen toegankelijk. Dat betekent dat voor degenen die een beperking hebben een uitzondering wordt gemaakt op uit het uitgangspunt 'geen auto's op Marineterrein Amsterdam'.	119	
De hoofdstedelijke fietsroutes blijven buiten Marineterrein Amsterdam lopen, namelijk over de Kattenburgerstraat en over de Eilandenboulevard-Prins Hendrikkade. Dit ontlast Marineterrein Amsterdam van doorgaand fietsverkeer.	119	
Er komt geen openbaar vervoer op Marineterrein Amsterdam zelf, wel in de directe omgeving. Zoals: bussen in omgeving en IJ-tram.	119	
Duurzaamheid Als op Marineterrein Amsterdam innovatie zo belangrijk is, moet het terrein uitblinken in duurzaamheid.	51	
Op Marineterrein Amsterdam moet extra aandacht zijn voor groene gevels en daken.	51	
Sport, spel en bewegen Op Marineterrein Amsterdam komen plekken en faciliteiten om te sporten, te spelen en te bewegen. Zoals: bootcamp, klimmen op gebouwen, voetbal, zwemmen in Binnenhaven, hardloop- en wandelroute.	67	
De faciliteiten om te sporten, spelen en bewegen in de openbare ruimte van Marineterrein Amsterdam zijn voor verschillende doeleinden te gebruiken. Dit betekent multifunctioneel gebruik en gebruik door meerdere verenigingen.	64	

Video's

Video 1: Kent u Marineterrein Amsterdam?

Video 2: Wat vindt u van de eerste ideeën?

Video 3: Praat mee over de toekomst van het terrein!

Video 4: Pakhuis de Zwijger (livestream)

Video 5: Pakhuis de Zwijger

Websites & Social media

- Marineterrein Amsterdam
- Bureau Marineterrein Amsterdam
- @Marineterrein_A
- www.Marineterrein.nl/planvorming
- Tour.Marineterrein.nl

Voorbeeld van advertenties Facebook

Marineterrein Amsterdam
Gepubliceerd door SocialMediaMen [?] · 31 augustus ·

Wat zich achter deze muur midden in Amsterdam afspeelde, was grotendeels geheim. Het terrein was afgesloten van de stad en zelfs onherkenbaar op satellietfoto's.

In 2018 zal dit gebied een nieuwe functie krijgen en daarmee een internationaal boegbeeld worden.

Lees meer over de geschiedenis van het Marineterrein
https://www.marineterrein.nl/geschiedenis/

109.466 bereikte personen — Bericht promoten

Leuk · Opmerking plaatsen · Delen

en 153 anderen — Chronologisch

21 keer gedeeld

Nog 26 opmerkingen weergeven

Marineterrein Amsterdam
Gepubliceerd door SocialMediaMen [?] · 8 september om 15:30 ·

Op het Marineterrein Amsterdam worden oplossingen bedacht, getest en toegepast voor allerlei maatschappelijke uitdagingen.

Maak kennis met het Marineterrein Amsterdam en geef uw mening via
bit.ly/2gKhtyE

45.653 bereikte personen — Bericht promoten

Leuk · Opmerking plaatsen · Delen

166 anderen — Chronologisch

39 keer gedeeld

Marineterrein Amsterdam
25 augustus ·

Defensie verlaat dit prachtige gebied in hartje Amsterdam. De ideale mogelijkheid om een unieke plek voor iedereen te worden.

Van werken tot wonen, van sport tot groen, van tijdelijk tot definitief.
Voor meer informatie www.marineterrein.nl

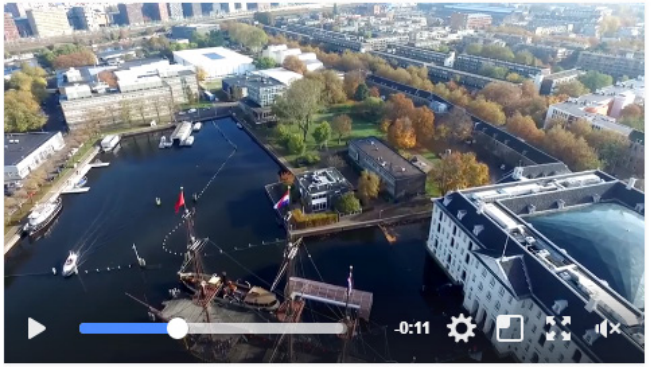

10.367 bereikte personen — Bericht promoten

60 duizend weergaven

Leuk · Opmerking plaatsen · Delen

n 40 anderen — Chronologisch

34 keer gedeeld

Nog 13 opmerkingen weergeven

Tentoonstelling in tijdelijk informatiecentrum

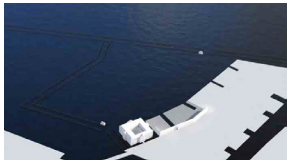

Open verbinding met de Zuiderzee

Amsterdam bouwt aan de oostkant van de stad werven die in open verbinding staan met de Zuiderzee. Bij 's Lands Werf, op Kattenburg, worden grote oorlogsschepen gebouwd door de Admiraliteit van Amsterdam. Honderden timmerlieden, mastenmakers en schilders lopen dagelijks onder de poort door naar hun werk. Wat nu Het Scheepvaartmuseum is, fungeert als magazijn waar voorraden liggen voor de uitrusting van de oorlogsschepen.

Ontdekken

In de gouden eeuw is Amsterdam de grootste haven ter wereld. Handelsschepen varen over de hele wereld om nieuwe gebieden te ontdekken en om kruiden, specerijen en andere goederen naar Nederland te brengen. Reizen over zee is gevaarlijk, daarom wordt de handelsvloot beschermd tegen piraterij door de Admiraliteit van Amsterdam.

Innovatief

Allerlei innovaties die worden bedacht op de werf dragen bij aan de vooraanstaande positie van de Nederlandse scheepvaart. Zo wordt in 1690 door de stadstimmerman de 'scheepskameel' uitgevonden waarmee de schepen, die steeds groter worden, over ondiep water worden getild.

Dammen en sluizen

Door aanslibbing van het IJ wordt de Amsterdamse haven steeds minder goed bereikbaar. Er is een dam in de mond van het IJ gebouwd, en om het havenfront open te laten, wordt in 1832 de Oosterdoksluis in gebruik genomen. De hellingen op de werf worden voorzien van overkappingen en vanaf 1849 lopen hier de eerste stoomschepen van stapel, met stoommachines die gemaakt zijn op Oostenburg.

Modernisering scheepsbouw

In 1867 wordt de werf geschikt gemaakt voor de bouw van gepantserde schepen. Er komen grote hijskranen en ander zwaar materieel. Scheepstimmerlieden maken plaats voor stokers, smeden en ijzerwerkers.

Van Gogh

Van 1877 tot 1878 woont Vincent van Gogh bij zijn oom Johannes van Gogh, die directeur is van de marinewerf. Hij studeert op dat moment theologie en kijkt graag naar de bedrijvigheid op de werf. Hij laat zich als schilder ook inspireren door het leven in de Amsterdamse haven, zo blijkt uit een schilderij dat hij rond die tijd vlak bij de werf van de De Ruijterkade maakt.

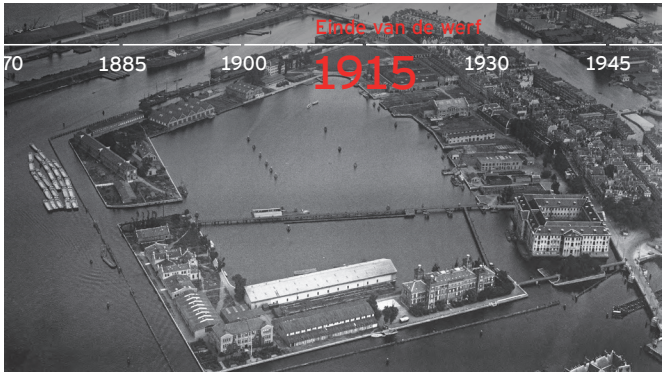

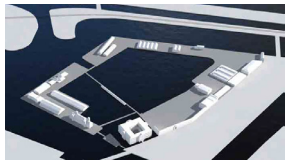

Facilitair complex

De steeds groter wordende marineschepen kunnen de sluizen en bruggen op hun weg van en naar zee niet meer passeren. De aanleg van de spoorbaan over de Oosterdoksdijk betekent in 1915 het definitieve einde van de werf. De dam wordt bebouwd met facilitaire gebouwen zoals opslagplaatsen en verblijven voor manschappen. Het complex heet vanaf nu Marine Etablissement Amsterdam.

Draadloze telegrafie

De wereld verandert steeds sneller. Nieuwe technieken worden bedacht, getest en verbeterd om ingezet te worden voor de militaire scheepvaart. Er komt een station voor draadloze telegrafie waarmee contact kan worden onderhouden met schepen over de hele wereld.

Bezet

Tijdens de oorlog wordt het terrein ingenomen door de Duitse legerleiding. Het Nederlandse defensiepersoneel wordt naar huis gestuurd of krijgsgevangen gemaakt. De poort gaat potdicht. Na de bevrijding ligt het terrein er vervallen en uitgewoond bij.

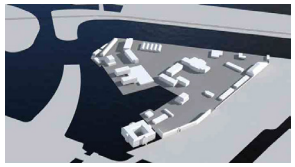

Tunnel

Vanaf 1962 wordt het westelijke deel van het complex gesloopt voor de aanleg van de IJtunnel. Met de grond die vrijkomt bij het graven van de tunnel wordt de binnenhaven gedempt. De Koninklijke Marine bouwt voortvarend aan het Marine Etablissement Amsterdam waar onder meer de werving en selectie voor de hele krijgsmacht plaatsvindt.

Opleidingen

Het terrein wordt een militair dorp met eigen voorzieningen: een congrescentrum, een helikopterlandingsplaats en sportvelden. Er komen ook nieuwe gebouwen voor de Verbindingsschool en de Technische Opleiding Koninklijke Marine.

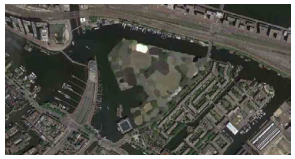

Geheim

Wat zich achter de muur afspeelt, is grotendeels geheim. Zo zijn er safehouses, bunkers en een encryptiecentrum. Maar waar precies en wat het behelst, is niet bekend. Het terrein is hermetisch afgesloten van de stad en vervaagd op satellietfoto's

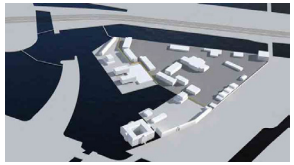

Bezuinigingen

In 2011 besluit Defensie om het terrein wegens bezuinigingen af te stoten. Het vertrek verloopt geleidelijk. In 2015 wordt de Voorwerf vrijgegeven, in 2016 de Kade. Rijk en gemeente geven aan Bureau Marineterrein de opdracht om met een tijdelijke invulling richting te geven aan de ontwikkelingen. Het doel is om het gebied in waarde te laten groeien; zowel economisch als maatschappelijk.

Respect voor het verleden

Voor het eerst in de geschiedenis staan de poorten open voor het publiek. Uit ontmoetingen tussen schrijvers en marinemensen ontstaan verhalen die tezamen een literaire verkenning vormen naar de ziel van het Marineterrein. De verhalen zijn gebundeld in 'Het Land binnen de Muren', een publicatie van Das Magazin. Het boekje is in het Nederlands en in het Engels verkrijgbaar via info@marineterrein.nl.

Pionieren

De vrijkomende gebouwen worden in gebruik genomen. Pionierende ondernemers werken er aan projecten die een bijdrage leveren aan de toekomst van het terrein. Met een nieuwe brug over de Dijksgracht ontstaat een doorgaande fiets– en wandelroute die het terrein weer onderdeel van de stad maakt. In 2018 is vrijwel het hele terrein toegankelijk voor het publiek.

Bureau Marineterrein Amsterdam

Bureau Marineterrein Amsterdam werkt in opdracht van Rijk en gemeente Amsterdam aan de organische ontwikkeling van het terrein. Daarnaast realiseert het projecten op het terrein, organiseert het evenementen en coördineert het de communicatie en planvorming.

Defensie

Tot medio 2018 is het afgesloten deel van het Marineterrein in gebruik door Defensie. Na het vertrek blijft de landelijke afdeling Werving & Selectie gehuisvest op het terrein en komende de overige gebouwen vrij voor (tijdelijke) verhuur en verdere ontwikkeling.

Gemeenschap

Op het openbare deel van het Marineterrein werken nu zo'n dertig organisaties. Zij vormen een internationale gemeenschap van vernieuwers, wetenschappers en ondernemers. Tevens zijn veel organisaties betrokken bij (publieks)evenementen op het terrein, zoals het Amsterdam Maker Festival en de Ontdekdagen.

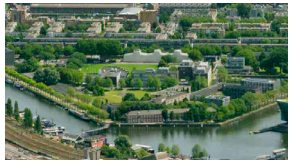

13 hectare komt vrij

Marineterrein Amsterdam is eigendom van het Rijk en ligt in de gemeente Amsterdam. Omdat het Rijk het gebied zal verkopen, komt het terrein beschikbaar voor nieuwe functies. Om die nieuwe bestemming samenhangend en waardevol te laten zijn voor het Rijk, de gemeente Amsterdam en de samenleving worden uitgangspunten voor ontwikkeling en gebruik vastgelegd.

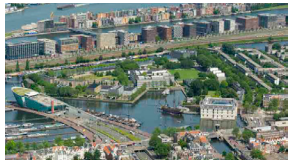

Basisafspraken zijn gemaakt

In de bestuursovereenkomst uit 2013 hebben Rijk en gemeente Amsterdam afspraken op hoofdlijnen gemaakt over de ambities met het terrein, de geleidelijke manier van ontwikkelen, flexibiliteit en de samenwerking en organisatie die hierbij past.

Principebesluit en vervolgfasen

Deze afspraken op hoofdlijnen worden de komende tijd, onder meer, ruimtelijk uitgewerkt. Hiervoor volgt de gemeente Amsterdam een gefaseerde aanpak en bereidt het een planologisch–juridisch kader voor (bijvoorbeeld bestemmings– of omgevingsplan). Het College van B&W heeft op 18 juni 2017 het Principebesluit genomen (fase 1). Ter voorbereiding op Projectbesluit en –nota vinden onderzoeken en een informatie– en consultatieronde plaats.

Informatie krijgen en meningen geven

Over Principebesluit en –nota en de voorbereidingen voor Projectbesluit en –nota vindt een informatie– en consultatieronde plaats. Via bijeenkomsten in september 2017, twee websites en sociale media (Facebook, Twitter, LinkedIn, Instragram) is informatie te krijgen over de eerste ideeën over de toekomstige ontwikkelingen, zijn vragen te stellen en zijn meningen te geven.

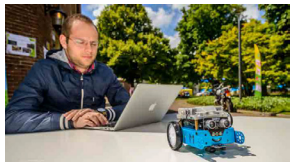

Kijk rond op speciale website

Om de huidige situatie van het Marineterrein en, in latere fasen, concrete voorstellen voor verandering te laten zien, is een speciale website ontwikkeld. Aan de hand van 360–graden foto's is het terrein via computer, tablet en smartphone te bekijken. Tijdens de informatie– en consultatieronde worden op deze website, tour.marineterrein.nl, ook meningen gepeild.

Verslag

Van alle bijeenkomsten wordt verslag gemaakt op de website www.marineterrein.nl/planvorming. Ook over de (tussentijdse) resultaten van de sociale mediacampagne wordt verslag gedaan. Het verloop van de informatie– en consultatieronde als ook aanbevelingen naar aanleiding hiervan voor de Nota van Uitgangspunten en Projectbesluit en –nota worden verwerkt in een openbaar eindverslag.

Agenda juli

Op een speciaal onderdeel van de website, www.marineterrein.nl/planvorming, is nadere informatie gegeven over Principebesluit en –nota en de informatie– en consultatieronde. Ook zijn via deze website vragen en reacties te geven. Daags na het Principebesluit zijn direct betrokkenen bij het Marineterrein geïnformeerd tijdens een bijeenkomst.

Agenda augustus

Vanaf de Uitmarkt (25–27 augustus) tot het einde van de informatie– en consultatieronde is de Wittenburgerzaal ingericht als informatiecentrum. Gelijktijdig met deze opening is de speciale website www.tour.marineterrein.nl gelanceerd en is de sociale media campagne gestart.

Agenda september

In september vinden informatiebijeenkomsten plaats voor tijdelijke huurders, omwonenden, bedrijven en instellingen in de omgeving en vertegenwoordigers van innovatiemilieus. Uiteraard is het informatiecentrum ook open tijdens de Ontdekdagen (8–10 september).

Agenda oktober

Op 4 oktober vindt een afrondende bijeenkomst naar aanleiding van de informatie– en consultatieronde plaats in Pakhuis de Zwijger. Hier worden de bevindingen uit de bijeenkomsten en de reacties op de meningspeiling en sociale media gedeeld en bediscussieerd. Wie hierbij aanwezig wilt zijn, kan zich kosteloos opgeven op de website van Pakhuis de Zwijger.

Bedenken, testen en toepassen

Marineterrein Amsterdam wordt een internationaal toonaangevende binnenstedelijke werk–, kennis– en leefomgeving. Topinstellingen op het gebied van onderwijs, wetenschap en bedrijfsleven bedenken, testen en passen oplossingen toe voor maatschappelijke uitdagingen en een duurzame leefomgeving.

Midden in samenleving

Innovaties vinden, steeds meer, midden in de samenleving plaats. Hier vindt immers de grootst mogelijke uitwisseling van mensen en kennis plaats. Marineterrein Amsterdam kiest daarom voor betere verbindingen met de binnenstad (alleen voor fietsers en voetgangers), plekken voor innovatie, ontmoeting en ontdekking, veel openbare ruimte en groen, culturele en maatschappelijke voorzieningen, sportfaciliteiten en woningen.

Innovatie en kenniseconomie

Kenniseconomie is een grote banenmotor. Het profiel – internationaal, toonaangevend, innovatief – sluit aan bij de geschiedenis van het terrein en versterkt het economisch ecosysteem van stad, regio en land. Kenniseconomie zit graag in een binnenstad en laat zich goed mengen met andere functies. Er is een grote, en naar verwachting blijvende, vraag naar ruimte voor kenniseconomie.

Ruimte voor innovatie

Het Marineterrein groeit uit tot een locatie waar internationaal georiënteerde topinstellingen, onderwijs en bedrijven samen willen werken aan innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken en een duurzame samenleving. Dit vraagt om ruimte voor ontmoetingen tussen mensen, uitwisseling van ideeën en het testen en toepassen van innovaties in gebouwen en in de openbare ruimte.

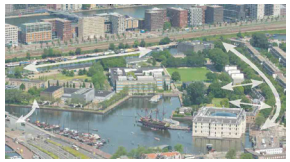

Verbinding met binnenstad

Innovaties vinden, steeds meer, midden in de samenleving plaats. Hier vindt immers de grootst mogelijke uitwisseling van mensen en kennis plaats. Het Marineterrein kiest daarom voor fiets– en voetgangersverbindingen met de binnenstad (richting Dijksgracht, Nemo en Kattenburg/Oostelijke Eilanden), plekken voor innovatie, ontmoeting en ontdekking, veel openbare ruimte en groen, culturele en maat–schappelijke voorzieningen, sportfaciliteiten en woningen.

Fietsers en voetgangers

Het Marineterrein wordt toegankelijk voor fietsers, voetgangers en via het water. Er komen geen auto's. De hoofdstedelijke fietsroute loopt buiten het Marineterrein om (Kattenburgerstraat en Eilandenboulevard–Prins Hendrik Kade). Openbaar vervoer is in de directe omgeving van het Marineterrein.

Flexibel

Niet het Marineterrein in een keer ontwikkelen op basis van een vooraf gedetailleerd plan, maar in de loop der jaren vooral wendbaar houden op basis van vooraf vastgelegde ambities en uitgangspunten. Dit maakt het mogelijk om snel te reageren en nieuwe oplossingen te bedenken voor veranderingen in de stad en daarbuiten.

Drie deelgebieden

Het Marineterrein krijgt drie verschillende deelgebieden die aansluiten op de omgeving. Elk deelgebied kent zijn eigen karakteristiek. Werken, ontmoeting en cultuur vinden vooral een plek aan de westzijde van het Marineterrein (Dok). Aan de oostzijde komt de nadruk meer op wonen en buurtgerichte voorzieningen (Werf). Aan de noordzijde bij de Dijksgracht komt meer bedrijvigheid in een bebouwing die het gebied afschermt van spoor en weglawaai (Kade).

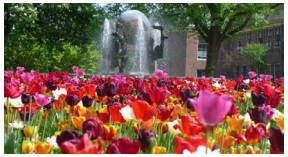

Strenge regels en supervisie

Om het Marineterrein onderscheidend en van een hoge stedenbouwkundige en architectonische kwaliteit te laten worden, wordt overwogen om strenge eisen en supervisie (door overheid, mogelijk in samenwerking met anderen) te gaan voeren.

Binnenhaven

Het water van de Binnenhaven met de kades en omringende gebouwen wordt een belangrijke ontmoetingsplek op het Marineterrein. In het water van de Binnenhaven kan gezwommen worden, maar hier kunnen ook tijdelijke evenementen georganiseerd worden.

Openbare kades aan Oosterdok

De kades aan het Oosterdok, met het mooiste uitzicht op de historische binnenstad, blijven openbaar toegankelijk. Mogelijk kunnen aan de kades van het Oosterdok ook trappen en/of een boardwalk komen om de afstand naar het water te overbruggen.

Monumenten, bebouwing en nieuwbouw

Naast monumenten en beeldbepalende gebouwen op het Marineterrein blijven een of meer gebouwen uit de jaren zestig en van recentere tijd behouden. Zo blijft, samen met de nieuwbouw, een totaalbeeld van de bebouwingsgeschiedenis bewaard voor de toekomst.

Volop groen

De Voorwerf wordt een intiem stadspark. Waardevolle bomengroepen blijven behouden en kunnen aanleiding worden voor pocketparken. Aan de westzijde komt een grote groene ruimte voor sport en tijdelijke evenementen. Extra groen wordt aangeplant om de biodiversiteit te vergroten.

Sport, spel en bewegen

In gebouwen, op gebouwen, tegen gebouwen aan en in de openbare ruimte komen plekken en faciliteiten om te sporten, te spelen en te bewegen. Deze worden zo ingericht dat zij voor verschillende doeleinden en doelgroepen te gebruiken zijn. Het merendeel wordt publiek toegankelijk.

Wonen

Een leefbaar gebied, dat onderdeel van de binnenstad is, vraagt om bewoners. Daarom komen er ook woningen. Deze woningen zijn vooral voorzien in het oostelijk deel, de Werf.

Amsterdamse schaal

Op het Marineterrein komen gebouwen van verschillende schalen, zodat diverse functies gehuisvest kunnen worden. Hoogbouw boven de 30 meter blijft beperkt tot enkele uitzonderingen op nader te bepalen plekken op het terrein.

Duurzaamheid

Het Marineterrein blinkt uit in duurzaamheid. Of dit duurzame energie, schone lucht, circulaire economie, klimaatveranderingsbestendigheid en/of iets anders betekent zoals het SmartRoof 2.0, wordt nader onderzocht.

Oostelijke Eilanden en Zeeburgerpad

In het oostelijk deel van de binnenstad zullen de in de loop der tijd verschillende ruimtelijke ontwikkelingen gaan plaatsvinden. Sommige zijn al in voorbereiding, andere zijn nog in onderzoek. Ten oosten van het Marineterrein zijn dit onder meer de herinrichting van de Eilandenboulevard (1), de ontwikkeling van Zeeburgerpad (2) en Stadswerf Oostenburg (3).

Kattenburgerstraat en Oosterdok

Op het Oosterdokseiland komt een groot kantoor- en wooncomplex, onder meer voor Booking.com (4). Het conservatorium, dat hiernaast ligt, zal uitbreiden (5). Ook is groot onderhoud van de IJtunnel voorzien (6) en worden aan de Kattenburgerstraat twee voetgangersoversteekplaatsen aangelegd (7).

Dijksgracht en Sprong over 't IJ

Ten noorden van het Marineterrein vindt groot onderhoud aan de Kop Dijksgracht plaats en is herinrichting van de Dijksgracht voorzien (8). Als er een brug komt tussen Java-eiland en Noord, de zogenoemde Sprong over 't IJ, zal dit in het verlengde komen te liggen van de Kattenburgerstraat (9).

Media over Principenota

Marineterrein moet plek worden voor innovatie en wonen, Algemeen Dagblad - 20 juli 2017; lees hele artikel hier.
Marineterrein moet plek worden voor innovatie en wonen, Het Parool - 20 juli 2017; lees hele artikel hier.
Stad zet geen rem meer op kantoorbouw, Het Parool - 25 juli 2017; lees hele artikel hier.
Werken, wonen en sport op Marineterrein Amsterdam, Architectenweb - 28 juli 2017; lees hele artikel hier.
Nieuwe wijk op het Marineterrein krijgt weinig woningen, Algemeen Dagblad - 29 augustus 2017; lees hele artikel hier.
Nieuwe wijk op het Marineterrein krijgt weinig woningen, Het Parool - 29 augustus 2017; lees hele artikel hier.
Weinig woningen, maar veel bedrijven en recreatie op nieuw Marineterrein, AT5 -29 augustus 2017; lees hele artikel hier.
Straks wonen en recreëren op Marineterrein, NRC - 2 september 2017; lees hele artikel hier.
Marineterrein Amsterdam toont transformatie, Emerce - 4 september 2017; lees hele artikel hier.
Betaalbaar bijbouwen kan alleen buiten ring én op Marineterrein, Het Parool (opiniestuk Jorrit Nuijens, GroenLinks) - 5 september 2017; lees hele artikel hier.
Marineterrein wordt dé plek voor innovatie, Dagblad van het Noorden - 8 september 2017; Lees hele artikel hier.
Marineterrein wordt dé plek voor innovatie, De Gooi- en Eemlander - 8 september 2017; Lees hele artikel hier.
Marineterrein wordt dé plek voor innovatie, HP de Tijd - 8 september 2017; Lees hele artikel hier.
Marineterrein wordt dé plek voor innovatie, Leeuwarder Courant - 8 september 2017; Lees hele artikel hier.
Marineterrein wordt dé plek voor innovatie, Leidsch Dagblad - 8 september 2017; Lees hele artikel hier.
Marineterrein wordt dé plek voor innovatie, Nieuws.nl - 8 september 2017; Lees hele artikel hier.
Marineterrein wordt dé plek voor innovatie, Noord-Hollands Dagblad - 8 september 2017; Lees hele artikel hier.
Marineterrein Amsterdam dé plek voor innovatie, Nederlands Dagblad - 9 september 2017; lees hele artikel hier.
Bied meer ruimte aan mensen met een middeninkomen, Het Parool (Opiniestuk Tjakko Dijk, VVD) - 10 september 2017; lees hele artikel hier.

Colofon

In opdracht van:
Stuurgroep Marineterrein

Informatie- en consultatieronde georganiseerd door:
Bureau Marineterrein Amsterdam
Gemeente Amsterdam
Inbo
Rijksvastgoedbedrijf

Met bijdragen van:
Arjen Veldt (fotografie)
Jeroen de Geus en Bianca Tan (video)
Social Media Men (sociale media)
Studio Parkers (corporate website)
The Imagineers (ontwikkeling tour.marineterrein.nl)

Amsterdam, 3 november 2017